

« سرگذشت کاشی‌های کاروانسرای حاجی ناصرخان »

در کرمانشاه

نگارش: ملیحه مهدی آبادی - کارشناس ارشد مرمت آثار تاریخی

مقدمه

کرمانشاه موجب شد تا افراد سرشناس دیگری نیز سفارشهای پراکنده‌ای به این استاد کار ارائه دهند که هنوز هم در بافت قدیم کرمانشاه ردپای آنرا می‌توان دید. از جمله‌ی این سفارشها کاشی‌های کاروانسرای حاجی ناصرخان است که تحت عنوان کاشی‌های کبابی صفا توسط سازمان میراث فرهنگی کرمانشاه خریداری شده و در انبار تکیه معاون‌الملک نگهداری می‌شود. در این مقاله پس از مقدمه‌ای که ذکر شد به بیان سرگذشت این کاشی‌ها از زمان انتقال از کاروانسرا تا تکیه معاون‌الملک می‌پردازیم سپس کاشیها را از نظر موضوع‌های تصویر شده بر آنها، اندازه، رنگ و طرح بررسی می‌نمایم و در پایان نتیجه‌گیری و پیشنهادات ارائه می‌گردد. امید است این مقاله راه‌گشای حفاظت بهتر و مطلوب‌تر این کاشیهای با ارزش و بی‌نظیر باقیمانده از میراث گذشتگان شود.

مالک کاشیها

تا سال ۱۳۴۷ در بافت قدیم کرمانشاه و در سه راهی معروف به سه راهی «علافخانه» در بخش «چنانی» کاروانسرای قدیمی وجود داشت که به کاروانسرای حاجی ناصرخان معروف بود. کاروانسرای مذکور در سال ۱۳۴۷ با ساخت خیابان چهل متری که اکنون به خیابان شهید مطهری تغییر نام یافته است ویران شد. در زمان جنگ تحمیلی عراق علیه ایران در جای کاروانسرا پناهگاهی ساخته شد که اکنون به کلینیک تبدیل شده است.

انسان از زمانی که آتش را کشف کرد سفالگری را نیز آموخت و از زمانی که سفالگری را آموخت با ساخت سفالینه‌ها، زندگی را برای خود آسانتر نمود. انسان از سفال برای ذخیره آذوقه، خوردن و آشامیدن راحتتر و حمل مواد غذایی و مهمتر از همه بیان باورها و اعتقادات خویش به شکل خلق نقشهای جانوری، گیاهی و انتزاعی بر روی ظروف، مجسمه‌ها و در معماری بر دیوارها و کف فرشها استفاده نمود. انسان با پیشرفت زندگی و تسلط بیشتر بر طبیعت، لعاب را شناخت و با استفاده از آن سفالها را نفوذ ناپذیرتر، زیباتر، محکمتر و بادوام‌تر کرد. پس از لعاب دار کردن آجرها، کاشی خلق شد. ولی استفاده از آن در انحصار شاهان و وزرا بود. با پیشرفت و توسعه کوره‌های کاشی‌پزی، امکانات استخراج مواد از معادن و ذوب آنها و بالا رفتن سطح رفاه جامعه کاشی‌کاری رونق گرفت و افراد دیگری نیز توان استفاده از کاشی را در بناهای خویش یافتند.

در اواخر دوره قاجار افراد متمول و سرشناس شهرها نیز، بنا به ذوق و سلیقه و میزان امکانات خود از این صنعت با مقاصد گوناگون بهره بردند از جمله این افراد حسن معاون‌الملک است که برای بلند آوازه کردن و جاودان نمودن خود تکیه‌ای ساخت که هنوز هم در ایران با توجه به مضامین کاشی‌هایش منحصر به فرد است. معاون‌الملک با دعوت از حسن کاشی‌پز از تهران و فراهم نمودن شرایط کار برای او در

به گفته معمرین شهر کرمانشاه، کاروانسرای مذکور دو طبقه بوده است و بیشتر مکان زندگی آرامنه مهاجر روسی بعد از انقلاب سال ۱۹۱۷ است که در کرمانشاه ساکن شدند.

براساس مصاحبه ها، کاشی های کبابی صفا در حجره حاجی ناصرخان مالک کاروانسرا بر دیوار نصب بوده است. برخی، از کاشیهایی در لچکی ورودی کاروانسرا بانقش دو ملائکه با ترازوی عدالت (میزان) دردست، نیز یاد نموده اند.^۱

در سال ۱۳۴۷ مرحوم عباس عصری قبل از تخریب کامل کاروانسرا کاشیهای مذکور را خریداری نمود (سند شماره ۱) و در دیوار کبابی خود جای داد. (عکسهای شماره ۱ تا ۵)

کاشیها تا سال ۱۳۸۱ بر دیوار کبابی که در ضلع شمال - شرقی میدان جهاد (میدان شهرداری سابق) واقع بود قرار داشت. (پلان ۱) پس از اختلاف بین مالک ساختمان و مستاجر (ورثه مرحوم عباس عصری) درخصوص تغییر کاربری بدون اجازه مالک، دادگاه رأی به سود مالک ساختمان صادر نمود و ورثه آقای عصری به گفته خویش پس از ۷۰ سال که در مغازه مذکور مشغول به کسب و کار بودند به ناچار آنرا تخلیه نمودند.

در آغاز این درگیری ها در سال ۱۳۷۷ آقای حسین عصری به نمایندگی از طرف ورثه حاج عباس عصری پیشنهاد فروش کاشیها را به اداره میراث فرهنگی کرمانشاه داد (سند شماره ۲) که درخواست آنها جهت تامین اعتبار به معاونت حفظ و احیاء سازمان میراث فرهنگی کشور ارسال شد. (سند شماره ۳ و ۴) از سال ۱۳۷۸ تا ۸۱ این پیشنهاد توسط نگارنده پی گیری شد تا سرانجام با حمایتهای معاونت حفظ و احیای وقت سازمان و کارشناسان حوزه آن معاونت کاشیها خریداری شد.

منابع دیگری نیز در تامین کاشیهای کبابی صفا موثر بوده اند از جمله تعداد زیادی از این کاشیها متعلق به تکیه معاونالملک می باشد که در دوران فترت تکیه و رها شدن

آن، از دیوارها جدا شده و در مغازه مذکور جای گرفته اند برخی دیگر از کاشیها نیز از مکانهای دیگری که هنوز برای نگارنده روشن نشده است به این مکان آورده شده اند.

کاشیهای خریداری شده پس از برداشته شدن از دیوارهای مغازه فوق الذکر که در آن زمان سقف آن نیز فرو ریخته بود (عکس ۶) از دیوارها جدا گشته و در جعبه هایی چیده شد و به تکیه معاون الملک کرمانشاه انتقال یافت (سند شماره ۵ و ۶) در ماههای تیر و مرداد همان سال اقدامات اولیه ای تحت نظارت نگارنده برای پاکسازی پشت کاشیها جهت نصب در پانلهای مخصوص صورت گرفت اما بدلیل عدم حمایت میراث فرهنگی کرمانشاه اقدامات متوقف شد و کاشیهای مذکور علیرغم تلاشهای زیادی که برای حفظ آنها انجام گرفت در انبار تکیه معاون الملک به فراموشی سپرده شد

معرفی و بررسی کاشیها:

تفاوتهایی در موضوعهای تصویر شده، رنگ آمیزی، اندازهی کاشیها وجود دارد که در اینجا طبقه بندی براساس موضوع های تصویر شده انجام می گیرد اما به اندازه و رنگ آمیزی نیز اشاره می شود.

موضوعهای طراحی شده در چند گروه قابل بررسی است، تصاویر پادشاهان ایران که منبع طراحی آن کتاب "نامه خسروان" اثر جلال الدین میرزا پسر فتح علی شاه قاجار می باشد. تصاویر نقش برجسته های حجاری شده بر سنگ در استانهای فارس و کرمانشاه که طرح آنها از کتاب "آثار العجم" فرصت الدوله شیرازی گرفته شده است. تصاویر شخصیتهای خاص محلی مانند "امیر کل" حاکم کرمانشاه، "سپهد امیر احمدی" مسئول شهربانی کرمانشاه و یا "شیخ علی" قاری مخصوص معاون الملک که از عکسهای این اشخاص تصویر برداری شده است، تصاویر مناظر و ساختمان

^۱ حاجی محمد خرمی ۷۲ ساله - ساکن محله چنانی - خیابان چل متری

هایی به سبک اروپایی و نهایتاً تصاویر تزئینی با نقوش " گل و مرغ" و "گل و بته" و هندسی که به ترتیب به شرح آنها می پردازیم:

۱- تصاویر پادشاهان:

سی کاشی تصویر بیست و پنج پادشاه را به تصویر کشیده اند که ۲۸ عدد از این کاشیها دارای اندازه ۳۳×۳۳ دو عدد در اندازه ۵۰×۴۰ می باشند ۲۱ عدد از این کاشیها که قاب بندی شمشه دارند متعلق به تکیه معاون الملک می باشند. (تصاویر ۷)

اسامی پادشاهان به شرح زیر است .

- ۱- خسرو پرویز
- ۲- کیومرث
- ۳- سیامک
- ۴- جمشید (۲عدد)
- ۵- منوچهر
- ۶- نوذر
- ۷- کیخسرو
- ۸- افراسیاب
- ۹- لهراسب
- ۱۰- دارای دوم
- ۱۱- همای
- ۱۲- پوراندخت
- ۱۳- سلطان مسعود
- ۱۴- امیر تیمور (۲عدد)
- ۱۵- شاه عباس
- ۱۶- نادر شاه
- ۱۷- محمد حسن خان
- ۱۸- کریم خان

۱۹- آقا محمد خان قاجار

۲۰- فتحعلی شاه

۲۱- ناصرالدین شاه

۲۲- مظفرالدین شاه (۲عدد)

۲۳- محمدعلی شاه

۲۴- احمدشاه (۲عدد)

۲۵- رضا شاه

۲۶- سه پادشاه که اسامی آنها ذکر نشده است

۲- تصاویر برگرفته شده از نقش برجسته های فارس و

کرمانشاه:

چهل و چهار کاشی با ابعاد ۵۰×۳۷ مجالس زیر را به تصویر می کشند. تصاویر این کاشیها برگرفته شده از کتاب فرصت الدوله شیرازی می باشد.

۱- هدایا آوران در تخت جمشید که تحت عنوان « اشکال تخت جمشید » آورده شده اند و در کتاب فرصت عنوان طرح چنین آمده است « صورتهای پای عمارت چهلستون زرگزس نقش بر سنگ است ». (تصاویر ۸ و ۹)

۲- اردشیر بابکان شاهنشاه ایران و شاهپور شاهنشاه ایران (مراسم تاجگیری اردشیر بابکان و شاهپور)

(تصویر ۱۰)

۳- شاهپور شاهنشاه ایران و اردشیر حلقه معاهده داده اند. (تصویر ۱۱)

مورد بررسی قرار گیرند تا مکان اصلی آنها مشخص گردد (تصویر ۲۱)

تصاویر تزئینی:

تصاویر منقوش بر این کاشی ها شامل نقوش اسلیمی گل و بته، گل و مرغ و تصاویر حیوانی و هندسی است که برخی از آنها در قاب بندی شمسه و ابعاد ۳۳×۳۳ می باشند ۱۲ عدد از این کاشیها با نقوش اسلیمی و در اندازه ۴۴×۴۴ و ۲۱ عدد در قطع ۲۰×۲۰ هستند. ۴۴ عدد از این کاشیها با نقش ساختمان و در قطع ۱۶×۳۲ می باشند. کاشی هایی با نقش گل و مرغ در اندازه ۲۲×۲۲ دوازده عدد است که متعلق به تکیه معاون الملک می باشد، کاشیهای حاشیه دار با نقش تاج در وسط اسلیمی ها ۳۵ عدد است. آخرین نوع این کاشیها کاشیهای برجسته حاشیه با نقش هندسی و در قطع ۲۵×۸ می باشند. (تصویر ۲۲)

نتیجه گیری:

آنچه که در لحظه اول از دیدن کاشیها کبابی صفا در ذهن هر بیننده ای می نشیند در هم ریختگی این کاشیها در موضوع، اندازه و رنگ است که نشان می دهد کاشیهای فوق الذکر از مکانهای جداگانه ای گردآوری شده اند. مثلاً در کاشیهای تصویر پادشاهان برخی از کاشیها در قاب بندی شمسه هستند که به اعتقاد نگارنده متعلق به تکیه معاون الملک می باشند. چرا که تنها در تکیه معاون الملک است که کاشیهای نصب شده بر دیوار دارای شماره می باشند. البته در تکیه کاشیهای دیگری با رنگی غیر از رنگ آبی وجود دارند که در کنار هر پادشاه شماره آن نوشته نشده است. احتمالاً شماره ها جهت سهولت در نصب، به ترتیب تاریخی در کنار پادشاه نوشته شده است (این ترتیب شماره همان است که طرحهای کتاب نامه خسروان بر روی طرح نوشته شده است) غیر از کاشیهای فوق الذکر حاشیه کاشی ها، پادشاهان دارای چند جور تزئین می باشد که

۴- نقش برجسته شاهپور ذوالاکتاف (از مجلس شاهپور ذوالاکتاف دو نمونه ارائه شده است) یکی از این مجالس در یک کاشی به ابعاد ۷۳×۴۷ ارائه شده و مجالس بعدی در کاشی های قطع (۵۰×۳۷) در ۵ کاشی به تصویر کشیده شده است. (تصاویر ۱۲ و ۱۳ و ۱۴)

۵- طاق بزرگ طاق بستان مجموعاً در سه کاشی با ابعاد شکارگاه گوزن ۴۸×۳۶ شکارگاه گراز ۴۷×۳۷ نقوش انتهای طاق بزرگ نقش تاجگیری خسرو پرویز و خسرو پرویز سوار بر اسب در یک کاشی به ابعاد ۶۴×۳۶ تصویر شده است (تصاویر ۱۵ و ۱۶ و ۱۷)

۶- مراسم تاجگیری خسرو پرویز در طاق بزرگ طاق بستان (در دو کاشی به ابعاد ۵۰×۳۷). (تصویر ۱۸)

تصاویر شخصیتهای خاص:

سه تصویر از سه شخصیت محلی بر روی کاشیها نقاشی شده است در یک کاشی به اندازه ۴۰×۵۰ امیر کل یکی از حکام کرمانشاه نقش شده و دو نفر دیگر که نام آنها در کنار تصویر شان آورده نشده براساس مصاحبه ها و عکس بدست آمده متعلق « شیخ علی »، قاری مخصوص مرحوم معاون است. اندازه کاشی آن ۳۳×۳۳ است. این کاشی سابقاً در تکیه معاون الملک بر دیوار نصب بوده و معلوم نیست از چه زمانی به کبابی صفا انتقال یافته است. دومین کاشی که اندازه آن ۴۳×۴۳ است متعلق به سپهد امیر احمدی می باشد. (تصاویر ۱۹ و ۲۰)

تصاویر مناظر:

تصاویر این کاشیها الهام گرفته از ساختمانهای اروپایی می باشد این کاشیها در طرح و رنگ و اندازه با هم متفاوتند مناظری که در قاب بندی شمسه جای دارند و اندازه آنها ۳۳×۳۳ می باشد و همچنین مناظری که در کاشیهای ۲۲×۲۲ رنگی هستند متعلق به تکیه معاون الملک می باشند. کاشیهای با قطع بزرگ ۴۸×۳۸ با تصاویر مناظر نیز بایستی

هماهنگی این کاشیها برای یک بنای خاص است (تصویر ۲۳) بعنوان مثال کاشی "دارای دوم" متعلق به خانه "امیرکل" بوده است که در سالهای ۶۵-۱۳۶۴ تخریب شده و در جای آن مرکز مخابرات شهید اصفهانی کرمانشاه ساخته شده است و بقیه کاشیها از کدام مکان به اینجا انتقال یافته اند هنوز برای نگارنده روشن نشده است.

در کاشیهای نقش برجسته های فارس و کرمانشاه نیز این تفاوتها به چشم می خورد. گرچه اغلب این کاشیها از نظر موضوع یکسان هستند اما از لحاظ طرح و رنگ متفاوت هستند. بعنوان مثال مشخصه کاشیهای نقش برجسته تکیه معاون الملک گل‌های سفید تزئینی اطراف اشخاص است (تصویر ۲۴) ولی کاشیهای کاروانسرای حاجی ناصرخان فاقد این تزئین است. در برخی از کاشیها تزئین کناره آنها یک نصف ستون است که وقتی در کنار کاشی بعدی قرار می گیرد تشکیل یک ستون می دهد و در حاشیه قسمت فوقانی نوشته هایی مربوط به نقش دیده می شود به همین دلیل اندازه افراد کوچکتر از کاشیهای تکیه معاون یا کاروانسرای حاجی ناصر خان می باشد البته اندازه کاشی هم کوچکتر از اندازه کاشی های دیگر 50×37 می باشد.

در تصاویر مناظر نیز تفاوت چشم گیر است. اندازه کاشی های تزئینی از کاشیهای حاشیه با اندازه های 25×8 و $16 \times 5 \times 33$ تا کاشیهایی با اندازه 48×38 متغیر است تصاویر نیز سیاه و سفید و رنگی می باشند نقوش هم تفاوت دارد برخی نقوش گل و مرغ، گل و بته، اسلیمی و هندسی می باشند. کاشیها 33×33 با تصاویر مناظر و خانه های اروپایی و همچنین گل و مرغهای (20×20) متعلق به تکیه معاون الملک می باشند. (تصویر ۲۵) در خصوص شناسایی مکان کاشیهای دیگر نیاز به پژوهش بیشتر می باشد.

پیشنهادات:

درهم ریختگی کاشیها ذره ای از ارزش والای آنها نمی کاهد. بنابراین بی مهری کنونی نسبت به این آثار ارزشمند و

دپوی این کاشیها در انبار کوچکی در تکیه معاون الملک شایسته آنها نیست. بنابراین پیشنهاد می شود کاشیها به طور موقت و با یک ترتیب منطقی در دیواریکی از اتاقهای تکیه معاون الملک با گچ نصب شوند و یا اینکه کاشیها براساس طرح و رنگ و موضوع در پانلهای شبیه آنچه در گنجینه دوران اسلامی موزه ملی ایران بکار گرفته شده است قرار گرفته و سپس در تکیه معاون الملک تحت عنوان کاشیهای خریداری شده از کبابی صفا به نمایش گذاشته شود. زیبایی و منحصر به فرد بودن برخی از این کاشیها مانند تصاویر شکارگاه های تاق بستان و صحنه ویا تاجگذاری شاهپور ذوالاکتاف ما را متعهد به حفظ این آثار به بهترین شیوه ممکن می نماید. باشد این مهم در اسرع وقت انجام پذیرد.

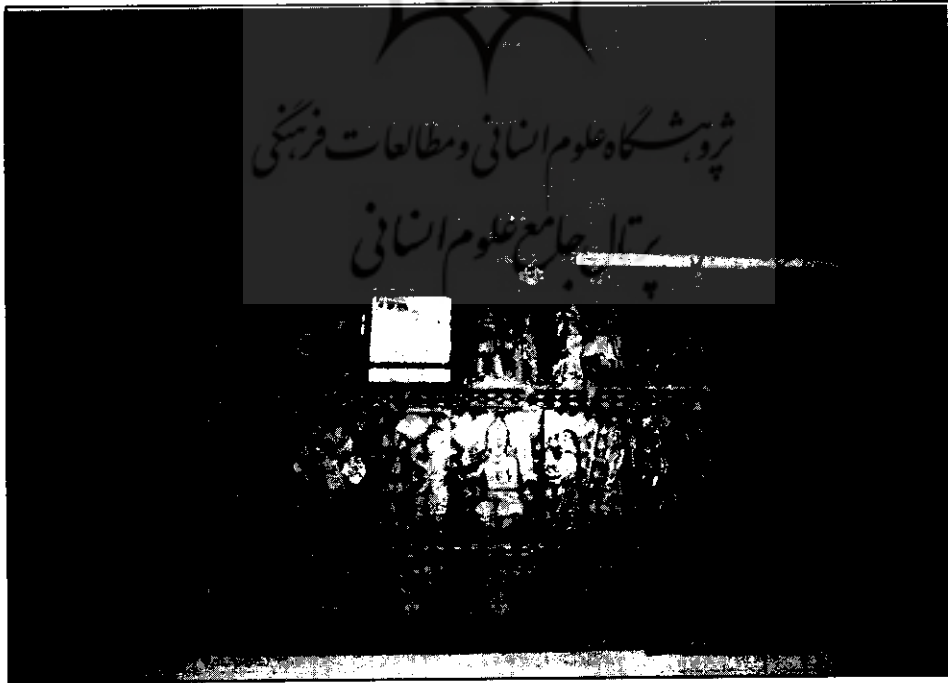
۱- ضلع شرقی کبابی صفا

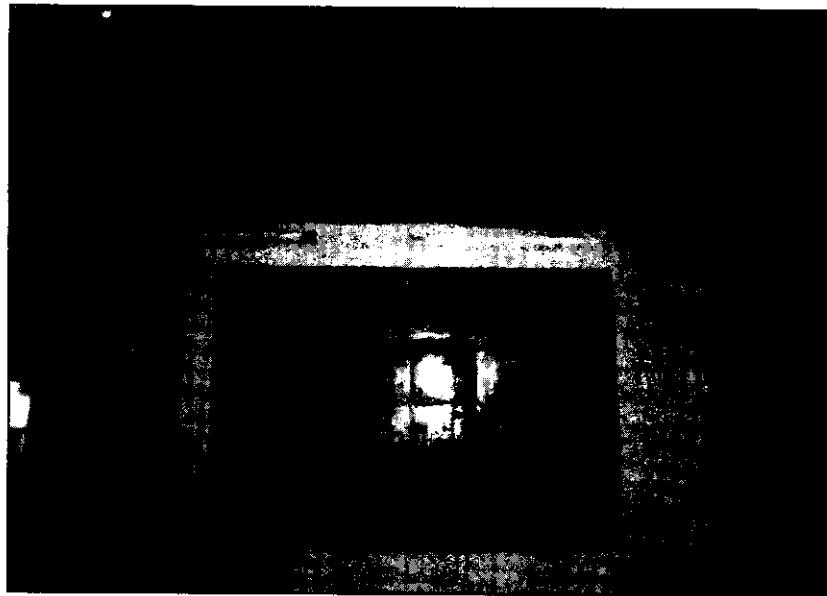
۲- دیوار ضلع شرقی

۳- دیوار ضلع جنوبی و شرقی

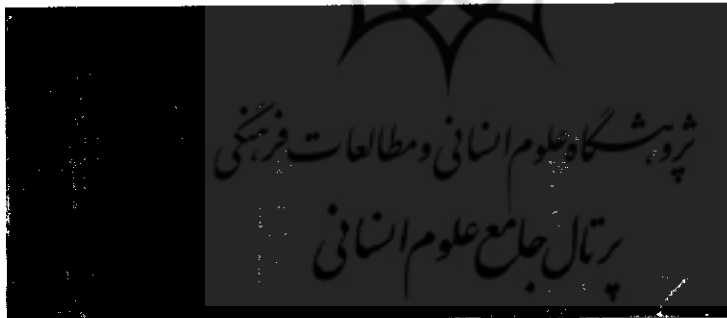
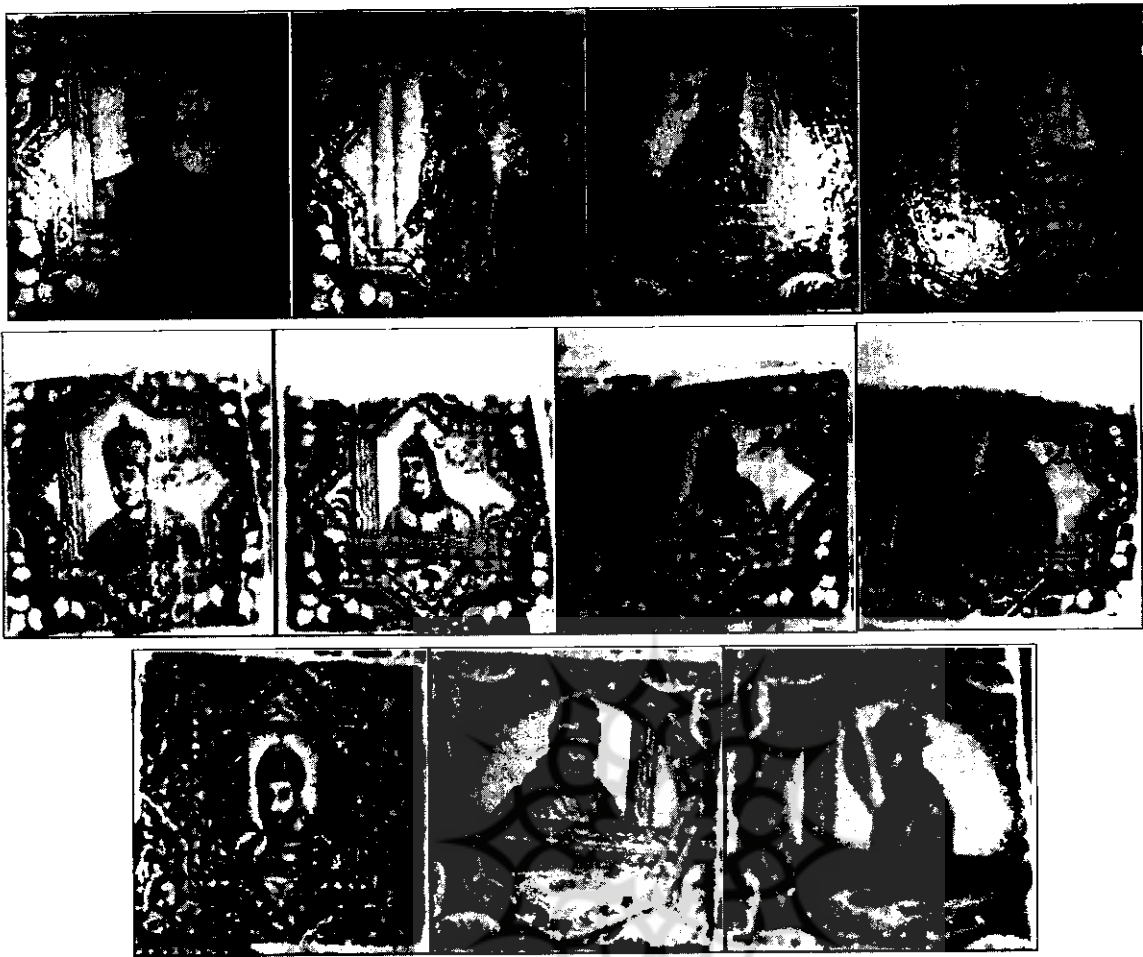
۴- دیوار ضلع شمالی

۵- دیوار ضلع غربی

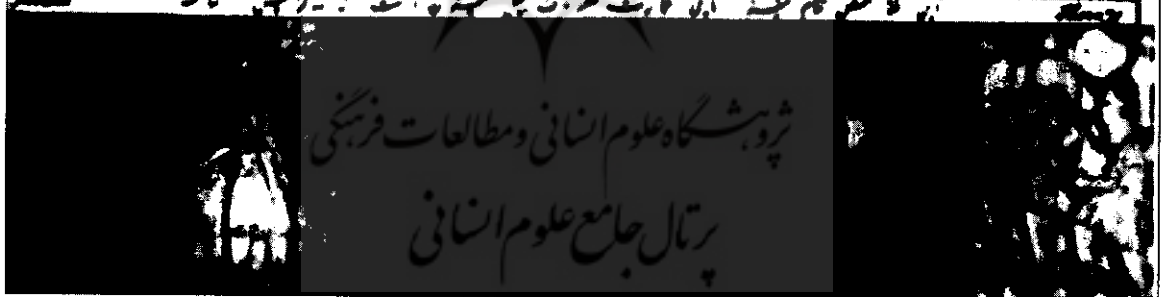
۶- سقف فرو ریخته مغازه در سال ۸۱

۷- تصاویر شاهان ایران

تصاویر شاهان در کتاب "نامه خسروان"

۸- طرح‌های هدایا آوران و نقوش تخت‌جمشید در طرح شماره ۲۵ کتاب "آثار العجم" همراه عکسهای کاشی‌ها

۹- طرح‌های هدایا آوران و نقوش تخت‌جمشید در طرح شماره ۲۶ کتاب "آثار العجم" همراه عکسهای کاشی‌ها

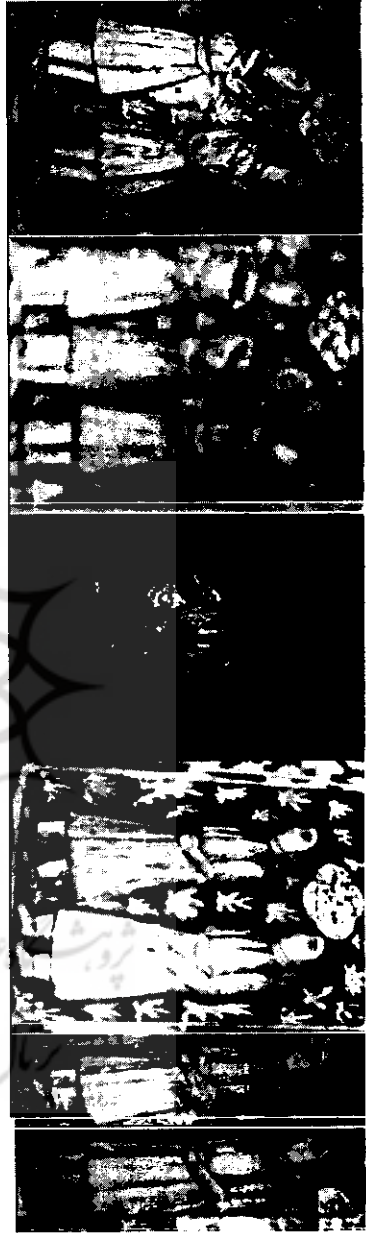
۱۰- طرح‌های اردشیر بابکان و شاهپور در طرح شماره ۲۹ کتاب "آثار العجم" و عکس کاشی‌ها

۱۱- طرح‌های شاهپور و اردشیر در طرح شماره ۲۹ کتاب "آثار العجم" و عکس کاشی‌ها

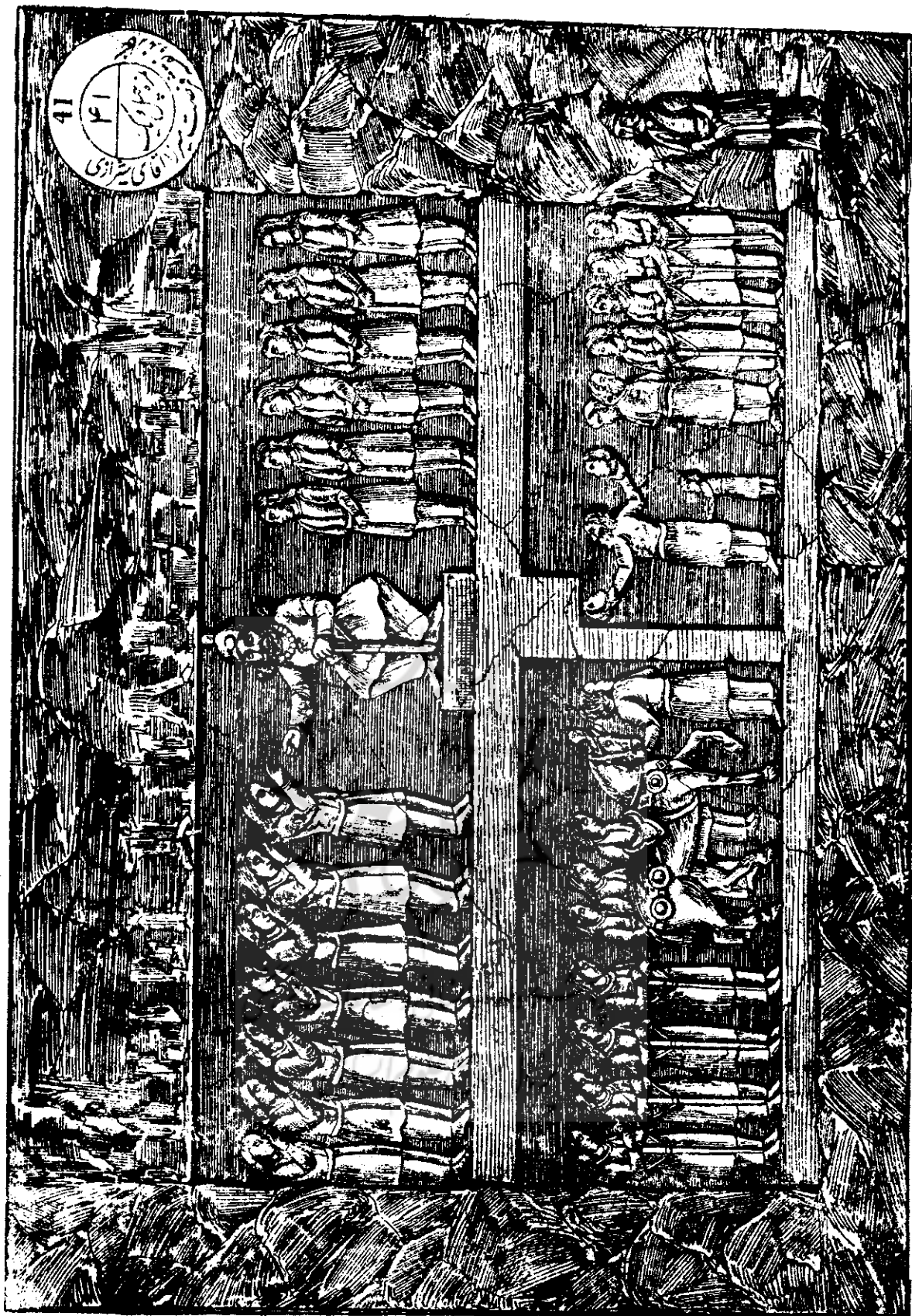
۱۲- رومیان در مجلس شاپور ذوالاکتاف (قطع کاشی ۴۷×۷۳)

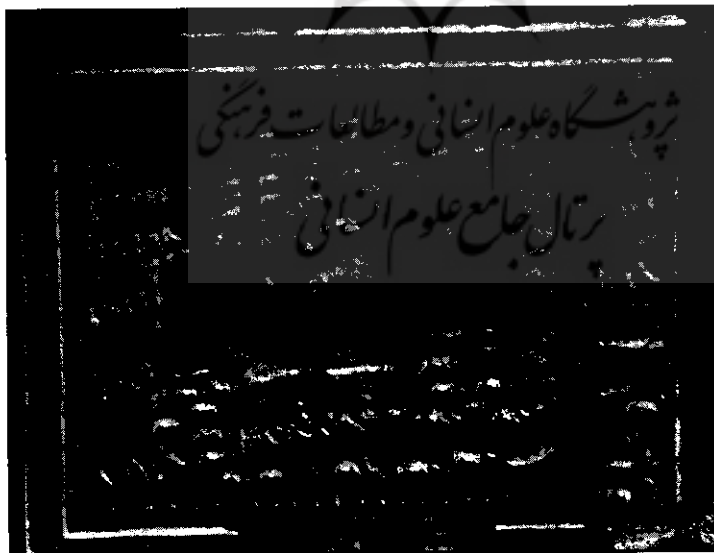
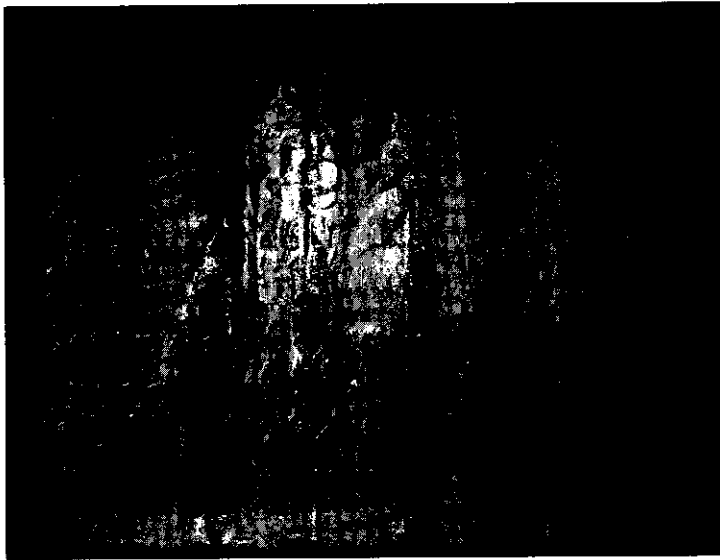
علوم انسانی
جامع علو

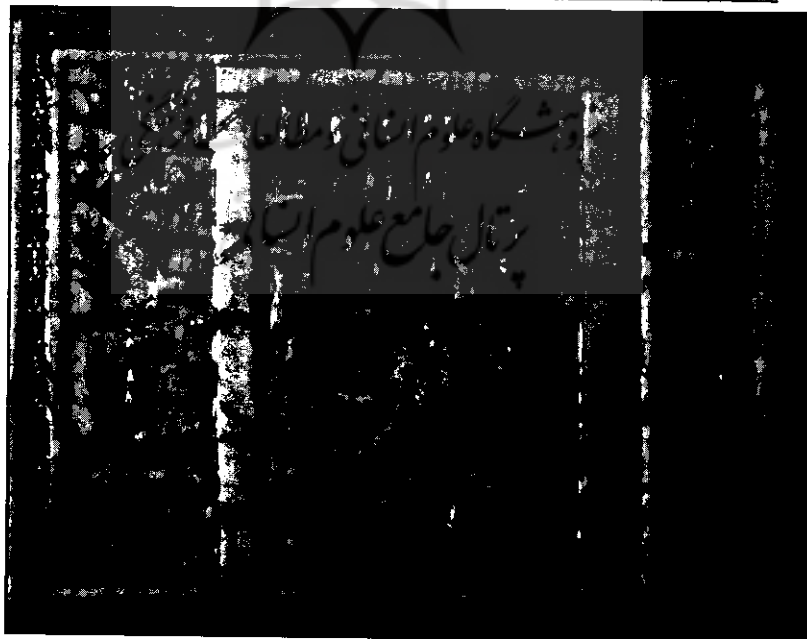
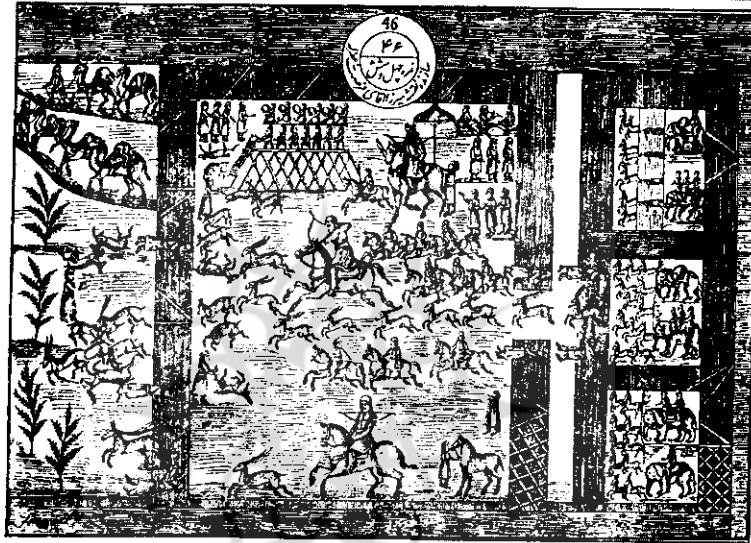
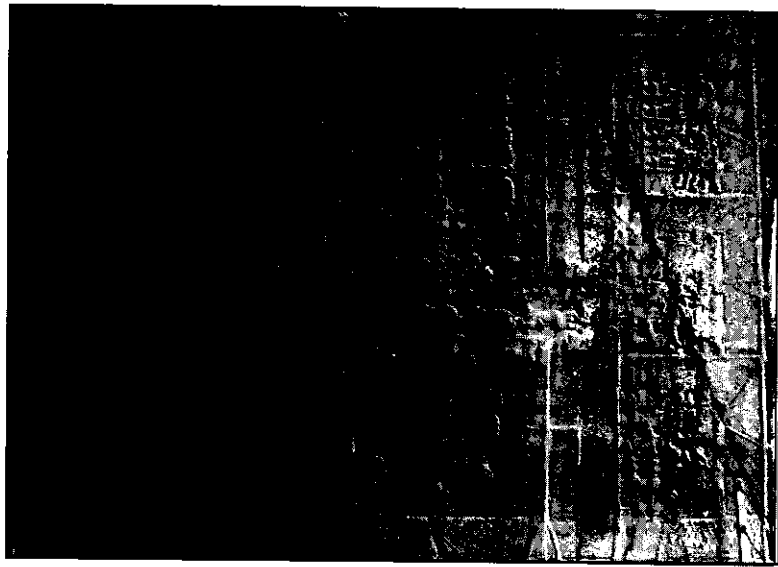
۱۳- رویان در مجلس شاپور ذوالاکتاف (قطع کاشی ۱۳۷۵۰)

۱۴- رومیان در مجلس شاپور ذوالاکتاف در طرح شماره ۴۱ کتاب "آثار العجم"

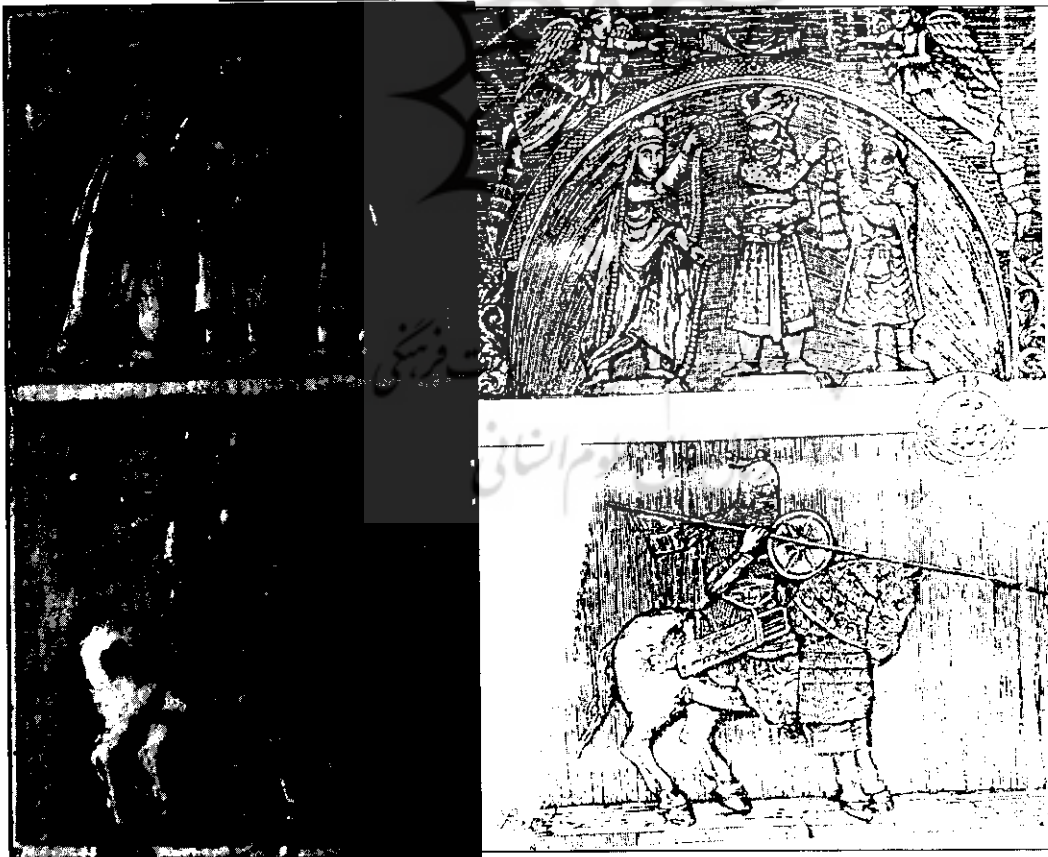
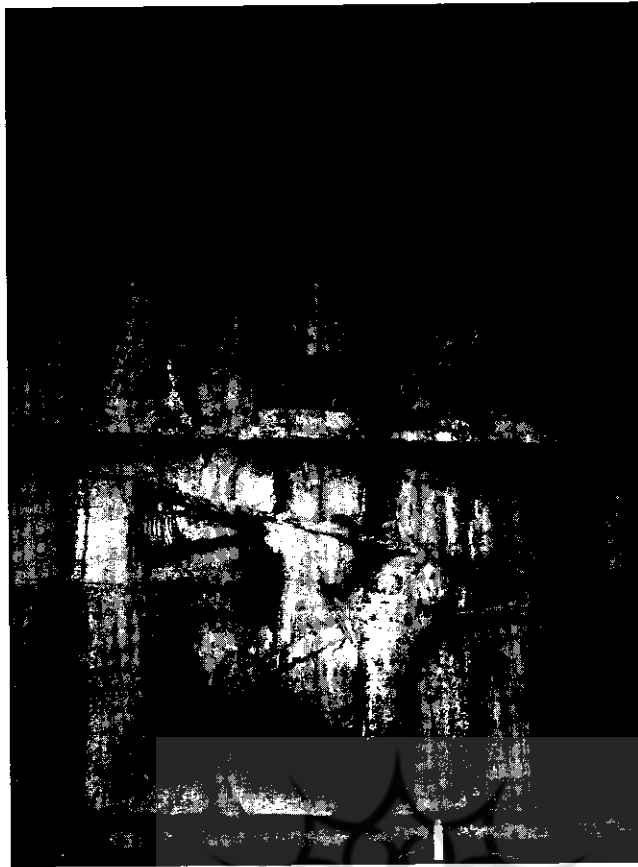

۱۵- عکس شکارگاه گراز در تاق بزرگ تاق بستان
و طرح شماره ۴۷ کتاب "آثار العجم" و کاشی کبابی صفا (قطع ۳۶×۳۸)

۱۶- عکس شکارگاه گوزن در تاق بزرگ تاق بستان

و طرح شماره ۴۶ کتاب "آثار العجم" و کاشی کبابی صفا (قطع ۳۶×۳۸)

۱۷- عکس شکارگاه گوزن در تاق بزرگ تاق بستان

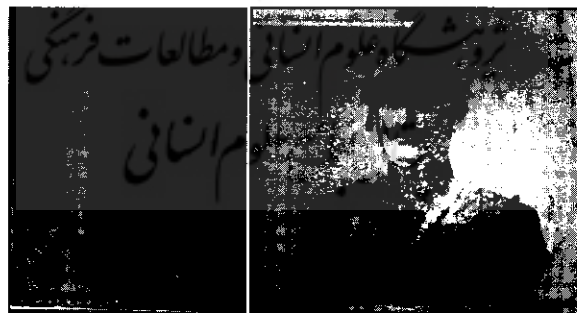
و طرح شماره ۴۵ کتاب "آثار العجم" و کاشی کبابی صفا (قطع ۳۶×۳۸)

۱۸- تاجگیری خسرو در تاق بزرگ (کاشیهای اندازه ۷۰×۵۰)

۱۹- عکس "شیخ علی" و کاشی کبابی صفا

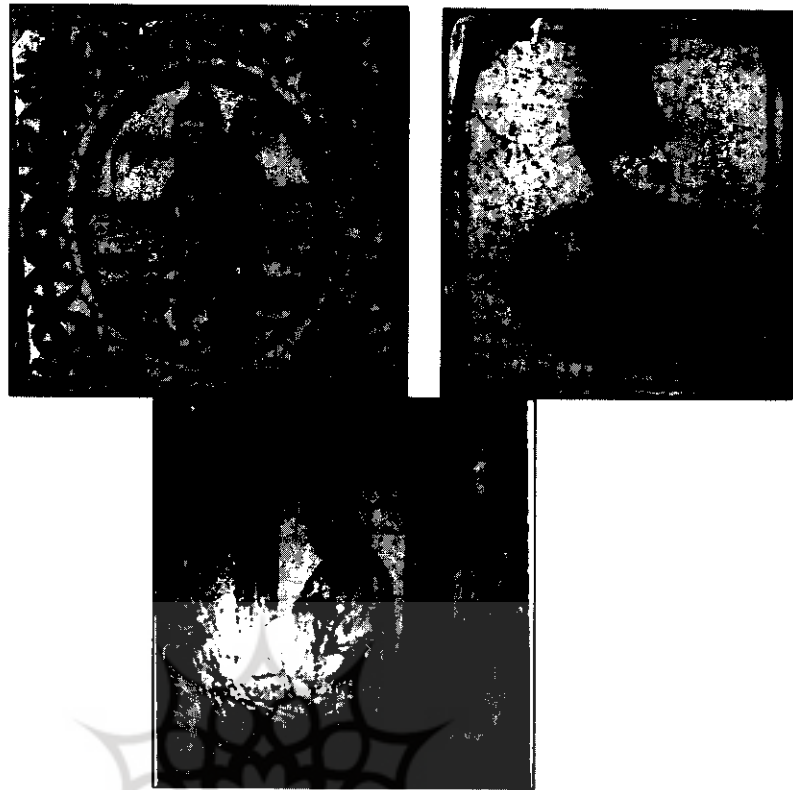
۲۰- سپهبد "امیراحمدی" و "امیرکل"

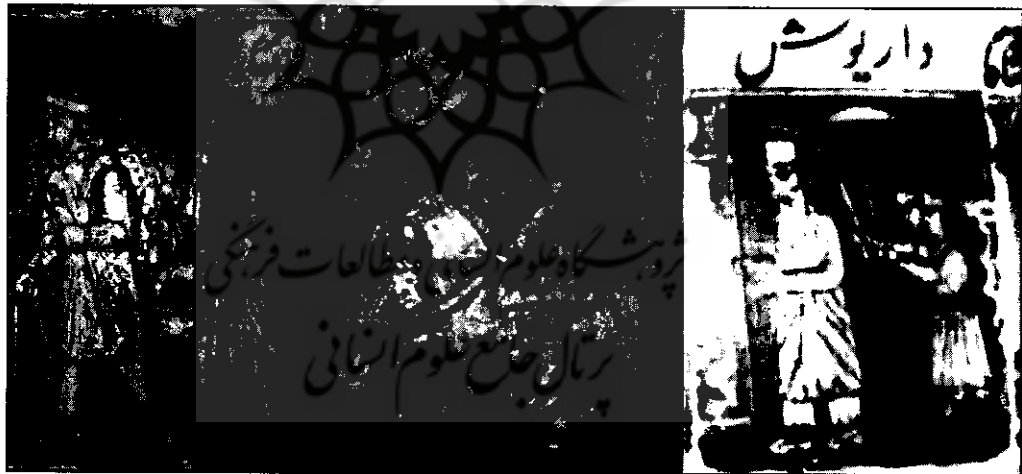
۲۱- نمونه‌هایی از کاشیها با تصاویر مناظر

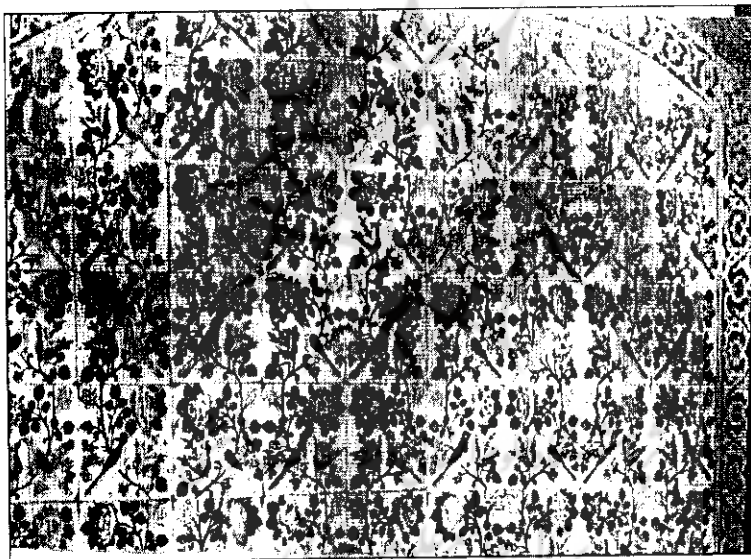
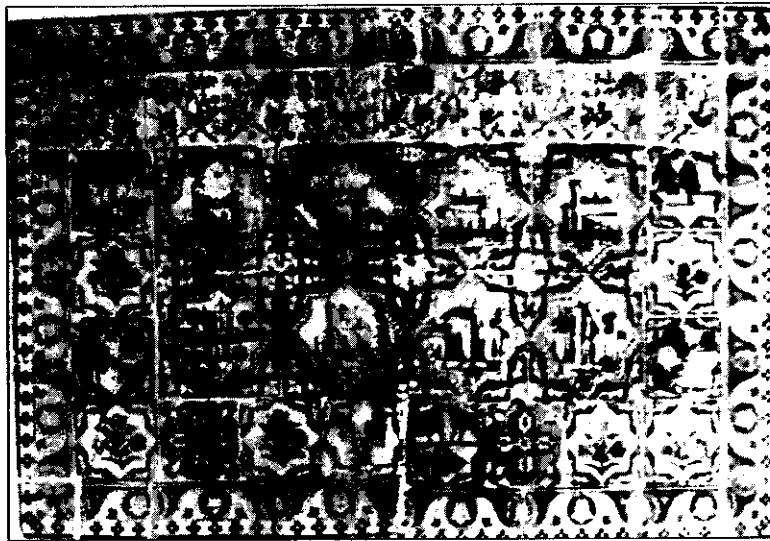
۲۲- نمونه‌هایی از کاشی‌های تزئینی

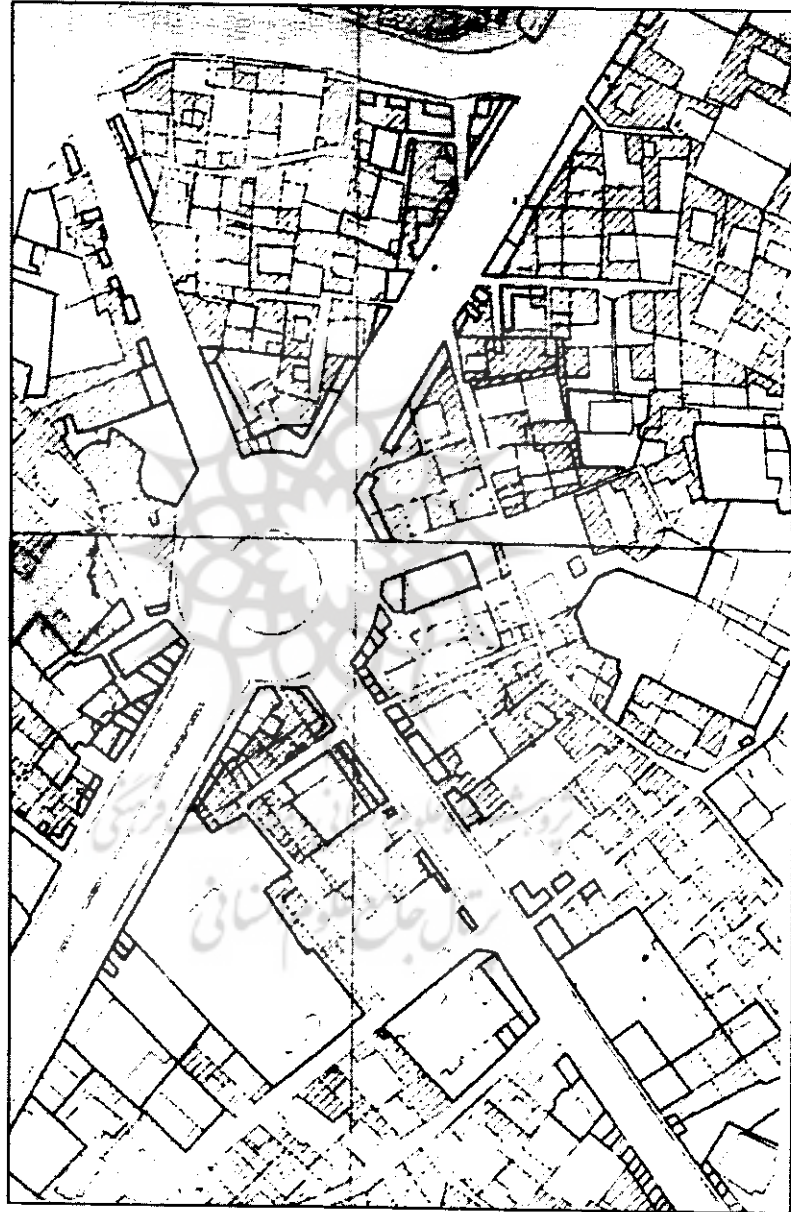
۲۳- نمونه‌هایی از کاشیها با تصاویر باحاشیه‌های متفاوت

۲۴- تفاوت کاشیهای نقوش برجسته در کبابی صفا

۲۵- مقایسه کاشی‌های تزیینی کبابی صفا با کاشی‌ها تکیه معاون‌الملک
(بالا کاشی ضلع غربی کبابی صفا، پایین ضلع شمال شرقی عباسیه)

پلان شماره ۱ شهری موقعیت کبابی صفا

کتابخانه ملی
تاریخ: ۱۳۸۵/۰۴/۲۱

۲۲۰۲۲	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش شاه
۲۲۰۲۳	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش پورتن تخت
۲۲۰۲۴	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش مجسمه چهل ستون
۲۲۰۲۵	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش سهراب
۲۲۰۲۶	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش محمد علی
۲۲۰۲۷	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش افراسیاب
۲۲۰۲۸	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش کیومرث
۲۲۰۲۹	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش مظهرالدين شاه
۲۲۰۳۰	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش اردشیر
۲۲۰۳۱	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش مردی با پریش مناس
۲۲۰۳۲	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش احمد شاه
۲۲۰۳۳	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش کریم خان
۲۲۰۳۴	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش همدان
۲۲۰۳۵	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش ناصرالدين شاه
۲۲۰۳۶	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش شاه عباس
۲۲۰۳۷	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش امیر تیمور
۲۲۰۳۸	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش احمد شاه
۲۲۰۳۹	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش تاجدار
۲۲۰۴۰	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش کوروس
۲۲۰۴۱	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش دهمتری - ساسانیان
۲۲۰۴۲	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش دهمتری (مناظره)
۲۲۰۴۳	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش اسفندیار
۲۲۰۴۴	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش گل و برتک
۲۲۰۴۵	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش پورده - گل - برگ
۲۲۰۴۶	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش کی ایزد
۲۲۰۴۷	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش داریا
۲۲۰۴۸	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش گل - پورده - ساسانیان
۲۲۰۴۹	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش اسفندیار
۲۲۰۵۰	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش احمد شاه - با عنوان املا حضرت جعفریان
۲۲۰۵۱	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش بو جسته خلدیه
۲۲۰۵۲	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش احمادیان
۲۲۰۵۳	عدد ۱	کتابخانه منقوش با نقش کورس سدا

مردودن سینه کوروس من شود که نماد ۳۰۱ عدد کتابی به شرح زیر:

ردیف	شرح	تعداد	ایمان
۱	کتابخانه منقوش با نقش شکارگاه	۲	۳۳۸۲۸
۲	کتابخانه منقوش با نقش سهرابان روم در بارگاه شاپور اول	۱	۳۳۸۲۷
۳	کتابخانه منقوش با نقش تاجگذاری خسرو پرویز و حسب امیر	۱	۳۳۸۲۶
۴	کتابخانه منقوش با نقش اسفندیار مربوط به نقش تخت جمشید و خلق بستان	۲۷	۳۳۸۲۵
۵	کتابخانه منقوش با نقش تخت جمشید	۴	۳۳۸۲۴
۶	کتابخانه منقوش با نقش احمد شاه تاجدار	۱	۳۳۸۲۳
۷	کتابخانه منقوش با نقش رضا خان پهلوی	۱	۳۳۸۲۲
۸	کتابخانه منقوش با نقش علی خان امیر گل	۱	۳۳۸۲۱
۹	کتابخانه منقوش با نقش رضا خان پهلوی	۱	۳۳۸۲۰
۱۰	کتابخانه منقوش با نقش مظهرالدين شاه تاجدار	۱	۳۳۸۱۹
۱۱	کتابخانه منقوش با نقش خسرو پرویز	۱	۳۳۸۱۸
۱۲	کتابخانه منقوش با نقش نرش	۱	۳۳۸۱۷
۱۳	کتابخانه منقوش با نقش سلطان مسعود	۱	۳۳۸۱۶
۱۴	کتابخانه منقوش با نقش اقلان	۱	۳۳۸۱۵
۱۵	کتابخانه منقوش با نقش شاه	۲	۳۳۸۱۴
۱۶	کتابخانه منقوش با نقش شکار شیر	۱	۳۳۸۱۳
۱۷	کتابخانه منقوش با نقش جمشید	۱	۳۳۸۱۲
۱۸	کتابخانه منقوش با نقش سیاهک	۱	۳۳۸۱۱
۱۹	کتابخانه منقوش با نقش محمد حسن خان	۱	۳۳۸۱۰
۲۰	کتابخانه منقوش با نقش سوزان عهد جمشید	۱	۳۳۸۰۹
۲۱	کتابخانه منقوش با نقش آقا محمد جان	۱	۳۳۸۰۸
۲۲	کتابخانه منقوش با نقش امیر تیمور	۱	۳۳۸۰۷
۲۳	کتابخانه منقوش با نقش مستخدم در چوب مستن شهباز	۱	۳۳۸۰۶
۲۴	کتابخانه منقوش با نقش تخت جمشید	۳	۳۳۸۰۵
۲۵	کتابخانه منقوش با نقش جمشید	۱	۳۳۸۰۴

از سوی فروشنده سر کار خانم معصومه مصوری وکیل وگرت مرحوم مصوری ارائه شده است و طبق قرارداد شماره ۱۳۷/۱۰/۳۱۳۷ مورخه ۸۷/۱/۲۷ تحویل میراث فرهنگی اسناد کرمانشاه گردید

فروشنده
معصومه مصوری
کارشناس: ملیحه محمدی آملی

جمهدار اموال فرهنگی میراث فرهنگی اسناد کرمانشاه
نورالله کریمی

مدیر کل میراث فرهنگی اسناد کرمانشاه
اسدالله بیگلریان

سند شماره ۶